

Caperucita CAMINA Sola

LA REINTRODUCCIÓN DE LA INFANCIA EN LA CIUDAD

A stylized illustration of Little Red Riding Hood, a young girl with a white face, red hair, and a red dress, carrying a basket. She is positioned to the right of the main title.

Traducció i adaptació realitzada per l'AMPA de l'escola pública Pi d'en Xandri de Sant Cugat del Vallès a partir de l'exposició original "Caperucita Camina Sola" del Centro Nacional de Educación Ambiental

MINISTERIO
PARA LA TRANSICIÓN ECOLÓGICA

ORGANISMO
AUTÓNOMO
PARQUES
NACIONALES

CENTRO NACIONAL DE
EDUCACIÓN AMBIENTAL

Coordinació:
María Sintés Zamanillo

Producció:
Gea21 – Grupo de Estudios
y Alternativas S.L.

Idea original i textos:
Marta Román Rivas

Disseny de l'exposició:
Nuria Román Rivas

Il·lustracions i Disseny Gràfic:
Pablo Delkan

Fotografies:
María Roldán Pazos,
Alfonso Sanz i Óscar Ortuño

HI HAVIA UNA YEGADA

Aquesta és la història d'una nena a qui diuen Caputxeta perquè porta una caputxa de vellut vermell que li ha fet la seva àvia. La Caputxeta té nou anys, dues bones cames, dos ulls atents i un cor que batega. Sap llegir, escriure, saltar a corda, pedalar i navegar per internet, però tal com els passa a la majoria de nenes i nens de la seva edat, mai la deixen sortir sola de casa.

Els seus pares diuen que la ciutat és un lloc molt perillós i no li permeten jugar al carrer ni anar a l'escola pel seu compte. Va sempre de la mà, no s'atura a comptar rajoles, ni s'aparta del camí i, quan juga al parc, ho fa sota la mirada atenta d'una persona gran.

CAPUTXETA, CAPUTXETA, ON ETS?

La Caputxeta és a casa amb la seva mare, no sabem si davant l'ordinador, veient la tele o fent els deures. El que sí que sabem és que passa hores i hores asseguda en una cadira o estirada al sofà i que, quan arriba la tarda, està nerviosa i irritable.

El cos li diu que necessita moure's per créixer feliç i que les acrobàtiques aventures dels videojocs no li serveixen per desenvolupar la seva pròpia força, flexibilitzar els músculs o desfogar tota l'energia que té.

AGAFA EL CISTELL

El telèfon sona i la Caputxeta l'agafa esperant sentir algun dels seus amics. Aquesta vegada qui truca és l'àvia, que s'ha posat malalta i necessita que algú vagi a fer-li companyia.

La Caputxeta s'ofereix ràpidament per anar a ajudar-la, insisteix que ja és gran i li ensenya a la mare que ja li arriba a la barbeta. La mare de la Caputxeta, amb dubtes al cap i pors al cor, treu una cistella de l'armari i lentament comença a triar alguns aliments... ¿S'atrevirà a deixar-la sortir sola de casa per primera vegada?

LA CAPUTXETA A LA CIUTAT

La Caputxeta camina molt atenta, ha anat moltes vegades a casa de l'àvia però mai sola, i avui dubta de quin és el camí correcte. No fa gaire, els nens i les nenes es movien sols i coneixien la ciutat pam a pam. De fet, quan el pare i la mare de la Caputxeta eren petits, tots jugaven al carrer fins a l'hora de sopar i anaven pel seu compte a l'escola.

Ningú sap explicar gaire bé com va passar: si primer van ser els cotxes els que van començar a devorar l'espai o si va ser la ciutat que va fer una estirada i va quedar només per als gegants. La veritat és que ara, en veure els carrers sense nens, qualsevol pensaria que el flautista d'Hamelín se'ls ha emportat molt lluny...

Sort que la Caputxeta es troba amb persones amables que li indiquen com arribar a casa de l'àvia.

EL COTXE FEROTGE

La Caputxeta, que ha anat a classe d'educació viària i coneix les normes de circulació i els senyals de trànsit, també sap que no es pot fiar dels semàfors en verd ni dels passos de vianants. Per això camina molt atenta, per si apareix el cotxe ferotge.

En girar una cantonada, troba aparcat el cotxe nou de l'àvia i es queda fascinada mirant l'interior del moderníssim vehicle.

Ostres!, quins seients més còmodes té!

Són per abraçar-te millor.

I quins frens tan potents!

Són per córrer i frenar en sec.

Fins i tot ... fins i tot té tele!

És per entretenir-te millor.

Quina passada d'airbags, portes amb protecció lateral i vidres tintats...

Són per aïllar-te millor!!

La Caputxeta, que s'ha adonat que els cotxes poden devorar la ciutat i espantar i arraconar nenes i nens, decideix seguir caminant i arribar a casa de l'àvia amb les dues bones cames que té.

Caperucita CAMINA

EN

LA CAPUTXETA CAMINA EN COMPANYIA

La Caputxeta sent les campanades del rellotge de cucut de l'àvia i sap que ja és hora de tornar a casa. Li fa una forta abraçada, s'ajusta bé la caputxa i surt a la fresca de la tarda.

Un gos negre i prim la segueix tot el camí. Prop de casa, reconeix el Mateu i la Berta, que juguen a fet i amagar, i decideix anar-hi de puntetes per fer-los un bon ensurt. Però la salutació del carter la delata i els seus amics la descobreixen:

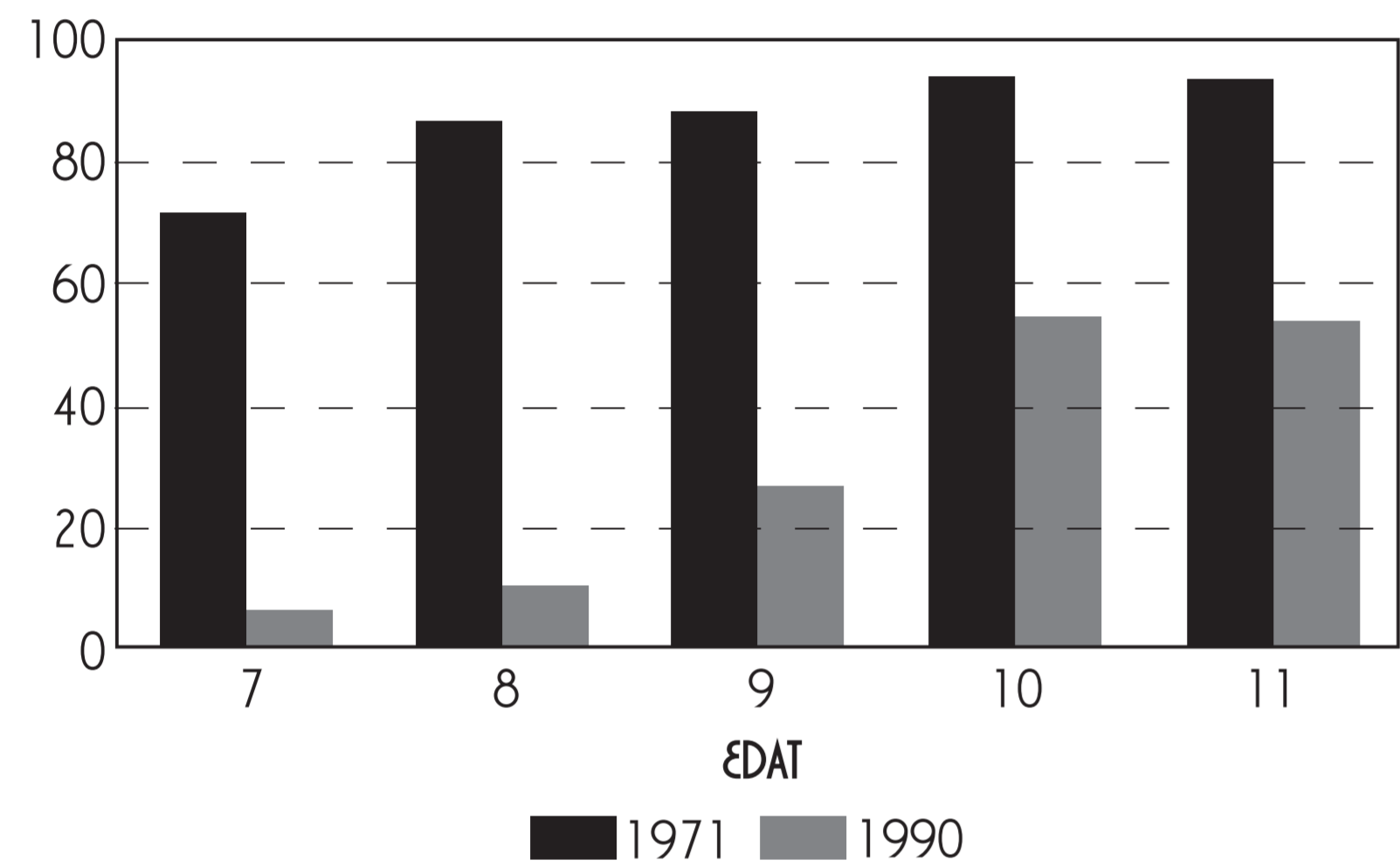
"Hola, Caputxeta! Vols jugar amb nosaltres?"
Avui no pot quedar-se, vol arribar a casa aviat per poder explicar-li a la mare totes les seves aventures i per ensenyar-li el gos negre i prim que li somriu.

I vet aquí un gos, vet aquí un gat que aquest conte... continua en tots aquells carrers, places i espais de la ciutat on hi ha nens i nenes amb cors que bateguen, ulls atents, bones cames i ganes de jugar.

¿ENS AJUDES?

A Espanya, el 70% dels nens i nenes de primària no van mai sols a l'escola. L'autonomia infantil s'ha retallat dràsticament en la major part de ciutats occidentals. Als anys 70, el 80% dels nens de vuit anys anaven sols a l'escola i, als 90, només ho feien el 8%.

Percentatge d'alumnes anglesos que van a l'escola sense la companyia d'un adult.

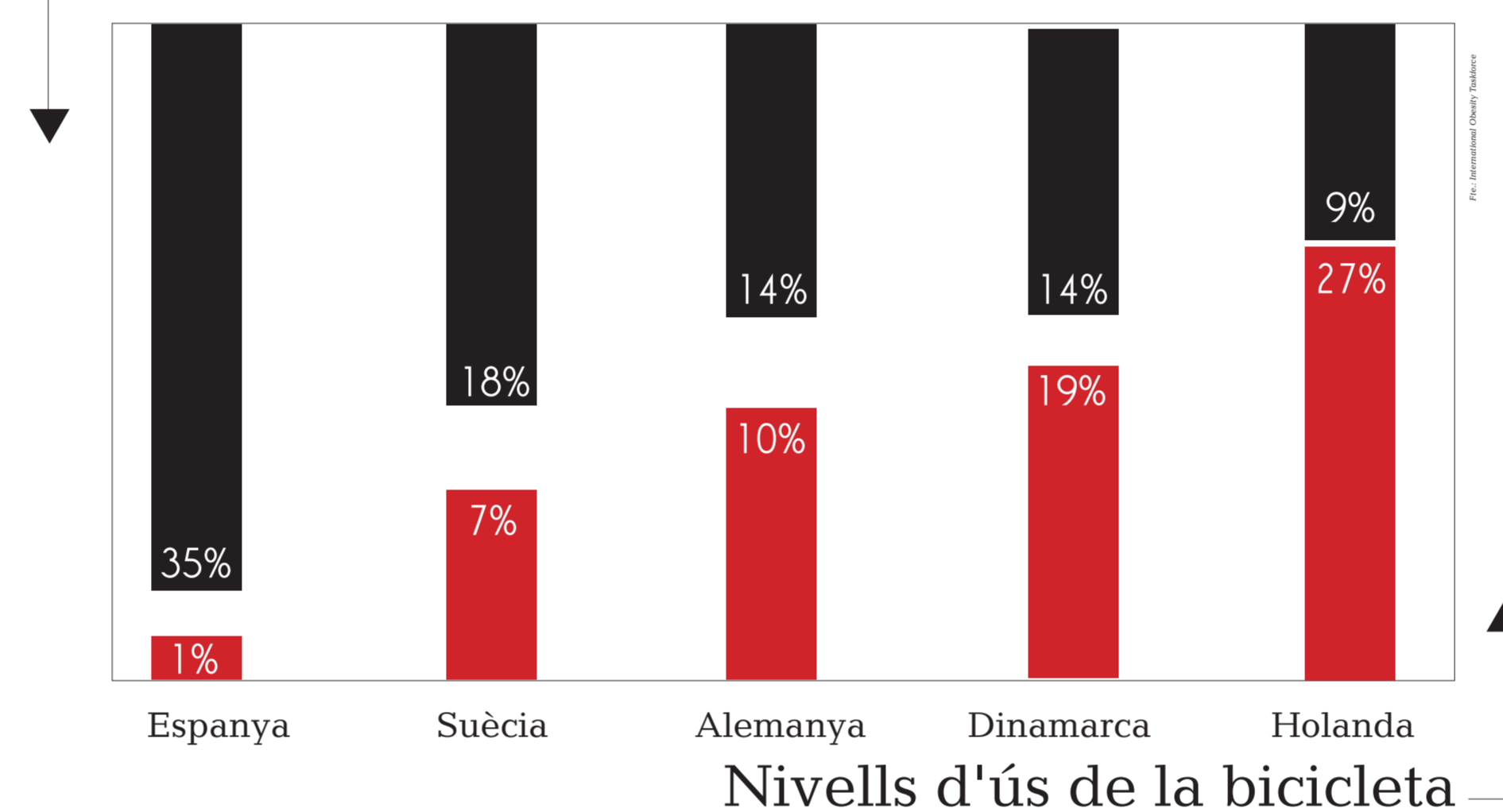

La Caputxeta vol caminar de nou sola, vol jugar amb les amigues i els amics al carrer, vol córrer, amagar-se, travessar el bosc i viure aventures en primera persona. L'ajudem a aconseguir-ho?

TU CALCULES

Un de cada cinc nens a Espanya té sobrepès o obesitat. El sobrepès és degut més a la vida sedentària que als mals hàbits d'alimentació.

Sobrepès en nens de 10 anys

Calcula el temps que la Caputxeta passa asseguda

- 5 hores a l'escola
- 30 minuts amb cotxe
- 3 hores davant del televisor, ordinador, etc.
- 60 minuts fent deures
- 90 minuts menjant
- _____ Total

Calcula el temps que passes quiet/a cada dia

- A l'escola _____ min.
- En transport _____ min.
- Davant de la televisió, ordinador, etc. _____ min.
- Menjant _____ min.
- Altres activitats a la cadira _____ min.

Total = _____ hores

TU TRIES

Es pot dir que les ciutats espanyoles són eminentment segures. Les taxes de delinqüència d'Espanya estan molt per sota de les que presenten el Regne Unit, Alemanya, França i, fins i tot, Suècia. No obstant això, la percepció d'inseguretat és elevada i qualsevol problema, sobretot referent a la infància, es magnifica a través dels mitjans de comunicació. Els nens i les nenes són víctimes d'aquest clima injustificat d'"alt risc" que suposa un motiu més per tancar-los amb clau i extremar la vigilància sobre ells.

Et demanem que ajudis la mare de la Caputxeta a triar aquells productes de la cistella que permetran que la nena pugui sortir sola de casa i caminar lleugera i amb confiança.

PRODUCTES PER ESCOLLIR

¡QUIERO SALIR!

Sovint es tergiversen els conceptes de perill i risc, i es culpabilitza les víctimes. En un espai amb trànsit, els nens es troben en una situació de risc perquè no es poden enfrontar a màquines d'una tona que circulen a gran velocitat. El perill, per tant, ve dels automòbils i no dels menors que corren darrere d'una pilota.

La seguretat es conjuga en plural i per això ens sentim segurs en els llocs habitats, entre la gent, encara que no coneguem a ningú. La presència de nenes i nens a les voreres contribueix a donar vida i a incrementar la seguretat col·lectiva. Si volem carrers segurs caldrà "domesticar" el trànsit perquè els menors i altres grups socials vulnerables es puguin moure amb llibertat.

Señor ¿ME AYUDA?

La "privatització" de la criança és un fenomen recent i únic en la història. Com en qualsevol privatització, es creen diferències entre els que poden i els que no poden pagar tots els serveis que abans es solucionaven col·lectivament: espai per al joc, relacions amb altres menors o referències adultes alienes al nucli familiar. Ara, la maternitat queda sotmesa a una responsabilitat excessiva per la falta de suport extern.

També es podria dir que "per educar un nen fa falta una tribu". La criança és un assumpte col·lectiu, però la nostra societat, pretensament autosuficient, ho ha oblidat. Perquè nens i nenes creixin sans, en el sentit ampli de la paraula, cal corresponsabilitat social per tenir-ne cura, i també calen suports i referències més enllà de la família i de l'escola.

¡YO SOLO!

Lluny del que pugui semblar, la sobreprotecció fa nens i nenes més vulnerables i fràgils. Aquells menors als quals no es permet córrer riscos, ni conèixer i experimentar les possibilitats del propi cos, han d'adoptar més tard conductes arriscades "fora d'escala" o s'acaben sentint apocats i temorosos.

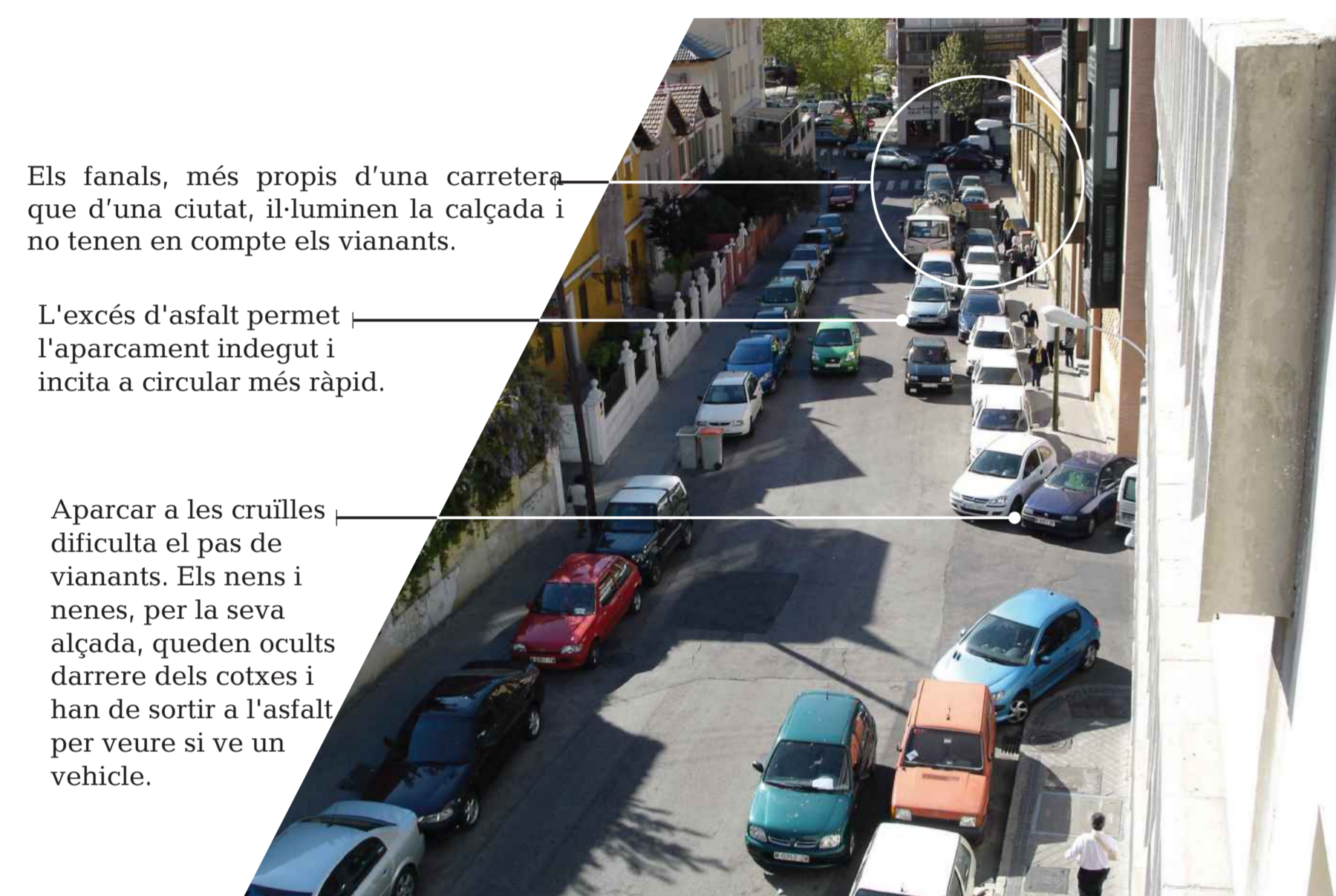

La confiança en els nens genera comportaments responsables i atents. Permetre que els menors provin, s'equivoquin, caiguin i s'aixequin és la forma que vagin creixent i aprenent a conèixer els seus límits i adquireixin seguretat en ells mateixos.

COMPARA

Si volem que la Caputxeta i altres nenes i nens puguin caminar segurs ...

Què és el que no funciona en aquest carrer?

Els fanals, més propis d'una carretera que d'una ciutat, il·luminen la calçada i no tenen en compte els vianants.

L'excés d'asfalt permet l'aparcament indegut i incita a circular més ràpid.

Aparcar a les cruïlles dificulta el pas de vianants. Els nens i nenes, per la seva alçada, queden ocults darrere dels cotxes i han de sortir a l'asfalt per veure si ve un vehicle.

Què s'hi pot fer?

Fer cruïlles segures que tinguin continuïtat amb la vorera. L'elevació i el canvi de paviment obliga a frenar els cotxes.

Afavorir els que caminen fent les voreres més amples.

Plantar arbres fa més atractiu i agradable el camí, especialment a l'estiu.

Què és el que no funciona en aquest carrer?

Una vorera estreta és incòmoda per caminar i no permet que dues o més persones puguin anar xerrant o es creuin còmodament.

Els senyals (per als cotxes!) se situen a les voreres, i són un obstacle més per caminar.

Els carrers rectes inciten els conductors a anar més de pressa, i més si hi ha barreres per impedir que els vianants puguin creuar per qualsevol lloc.

Què s'hi pot fer?

Un pas elevat serveix de "porta" per indicar que s'entra en un carrer de trànsit calmat.

Substituir l'asfalt per un altre paviment perquè els qui condueixen sentin que el carrer no els pertany del tot i que han de compartir-lo amb les persones que van a poc a poc o volen jugar.

Un traçat curvilini fa frenar els cotxes. Un arbre i uns bancs converteixen l'espai ampliat en una "sala" on seure i xerrar.

EL CAMÍ AL COL·LE

"Recordo clarament com eren els trajectes que feia de casa a l'escola perquè eren realment emocionants. La diversió és probablement l'única cosa que li pot interessar a un nen de sis anys i es queda fixada en la memòria. En el meu cas, l'emoció procedia del meu tricicle nou. Hi anava cada dia i la meva germana gran anava en el seu. No ens acompanyava cap adult i recordo nítidament com els dos acostumàvem a fer curses a l'enorme velocitat del tricicle pel mig del carrer."

Roald Dahl

"No vaig tenir mala sort amb la meva escola, però els millors records, les escenes d'aquells anys escolars que de forma més nítida es mantenen en la meva memòria, no provenen de les aules, les capelles, les biblioteques i els laboratoris, sinó del camí que em portava cada matí de casa al pupitre, convertit en un element més d'un món infinit."

Luis García Montero

"Al matí, quan surto de casa, em ve a buscar un Orc que em saluda amigablement i ens dirigim cap a la Torre de Sauron. Pel camí se'ns uneix un Hòbbit que parla poc i més endavant arriba un grandios Troll amb rinxols al cap que ens diu "Hola, nois! Com va?" Nosaltres li contestem: "Bé, encara que fa una mica de pudor de Troll". Se senten rialletes i veiem que ve en Gimlin el nan carrer avall, que diu "Léngolas, tens algun joc nou de la Play?" Però no puc contestar perquè sentim de lluny com sona la campana de la Torre de Sauron i sortim corrents per començar una nova etapa de la Terra Mitjana. FI. (Tot i que això sembla una pel·lícula, és el que em passa cada matí de camí a l'escola i els personatges són els meus amics, per ordre d'aparició: Paula, Irene, Uxia i Iván). EL SENYOR DELS AMICS".

Alejandro Pertierro, 4t Primària

